

به نام خدا

نگاهی به گزارش برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم و هزینه خانوارهای کشور

فهرست مطالب

چکیده	۱
مقدمه	۱
بخش اول - بررسی ماهوی گزارش وزارت امور اقتصادی	۳
۱. ابهام‌های ناشی از متدولوژی تحقیق و محاسبه	۳
۲. ابهام‌های ناشی از بازتاب‌های تورمی افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر بودجه کل کشور	۷
بخش دوم - بررسی نتایج یافته‌های گزارش وزارت امور اقتصادی	۸
۱. ابهام در تعامل نرخ‌های تورم اعلام شده با یکدیگر	۸
۲. ابهام در تداخل تورم‌های مورد انتظار حامل‌های انرژی در سبد انرژی	۱۰
۳. ابهام در سطح تورم کلی مورد انتظار	۱۱
نتیجه‌گیری	۱۱

گزارش پیش‌رو به بررسی نتایج و یافته‌های گزارش
معاونت امور اقتصادی، وزارت امور اقتصادی و
دارایی که با همین نام منتشر و به مرکز پژوهش‌ها نیز
ارسال شده است می‌پردازد.

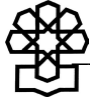
نگاهی به گزارش برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم و هزینه خانوارهای کشور

چکیده

بررسی عمیق گزارش وزارت امور اقتصادی مؤید آن است که هر چند نتایج تحقیقاتی که تاکنون در این زمینه توسط مؤسسات پژوهشی مختلف صورت پذیرفته است (بنا به دلایلی که در جمع‌بندی این گزارش ذکر خواهد شد) نتایج مشابهی را به دست نداده است (و قاعدتاً گزارش وزارت امور اقتصادی نیز مشمول همین قاعده است). مع الوصف در تحلیل نهایی مؤید آن است که نرخ‌های تورمی مورد انتظاری که اعلام کرده‌اند، پایین‌تر از نرخ‌های تورمی است که تحقیقات سایر مؤسسات پژوهشی به آن دست یافته‌اند.

مقدمه

مقوله اصلاح و تعدیل حامل‌های انرژی یکی از مباحث قدیمی اقتصاد ایران است که از سال ۱۳۸۲ تاکنون به اوج خود رسیده است لذا گزارش وزارت امور اقتصادی، گزارشی دیر هنگام تلقی می‌شود، مع الوصف باز هم نتایج آن می‌تواند مورد بازکاوی و بررسی عمیق‌تر قرار گیرد.

این گزارش کوشیده است تا نتایج بررسی‌های خود را به‌طور مختصر ارائه دهد. چکیده گزارش وزارتخانه مذکور به شرح جدول ۱ است.

جدول ۱. تصویر کلی نتایج بررسی‌های معاونت امور اقتصادی وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه آثار تورمی افزایش قیمت حامل‌های انرژی

بخش‌های مصرف‌کننده	سناریوهای مختلف افزایش قیمت* به ریال						سهم یارانه از کل انرژی حامل‌های
	حالت پنجم	حالت چهارم	حالت سوم	حالت دوم	حالت اول	قیمت فعلی	
خانگی، صنعت، حمل‌ونقل، تجاری، عمومی	۲۴۰۰ (۳۰/۸٪)	۲۰۰۰ (۳۰/۸٪)	۱۵۰۰ (۲۲/۸٪)	۱۰۰۰ (۱۴/۸٪)	۵۴۰ (۷/۴٪)	۷۲۵ -	۲۴/۴٪
خانگی، صنعت، کشاورزی، حمل‌ونقل، تجاری، عمومی	۵۹۰۰ (۲۱٪)	۴۸۰۰ (۱۷/۰٪)	۳۶۰۰ (۱۲/۶٪)	۲۵۰۰ (۸/۶٪)	۱۳۰۰ (۴/۱٪)	۱۶۵ -	۲۲/۷٪
خانگی، صنعت، کشاورزی، تجاری، عمومی	۵۶۰ (۵/۶٪)	۴۸۰ (۵/۳٪)	۴۰۰ (۴/۰٪)	۳۲۰ (۲/۷٪)	۲۴۰ (۱/۴٪)	۱۶۰ -	۲۲/۶٪
صنعت، کشاورزی، حمل‌ونقل، تجاری، عمومی	۶۳۰۰ (۲۱/۳٪)	۵۲۰۰ (۱۷/۰٪)	۴۱۰۰ (۱۲/۷٪)	۳۰۰۰ (۸/۵٪)	۱۹۰۰ (۴/۳٪)	۱۰۰۰ (۰/۷٪)	۱۶/۵٪
خانگی، صنعت، کشاورزی، تجاری، عمومی	۴۴۰۰ (۱۰/۰٪)	۳۵۰۰ (۷/۹٪)	۲۷۰۰ (۶/۰٪)	۱۹۰۰ (۴/۱٪)	۱۰۰۰ (۱/۹٪)	۱۶۵ -	۷/۱٪
صنعت، حمل‌ونقل، تجاری، عمومی	۲۷۰۰ (۲/۷٪)	۲۲۰۰ (۲/۲٪)	۱۶۰۰ (۱/۶٪)	۱۱۰۰ (۱٪)	۶۰۰ (۰/۵٪)	۹۵ -	۴/۴٪
خانگی، صنعت، حمل‌ونقل، تجاری	۲۶۵۰ (۵/۹٪)	۲۱۰۰ (۴/۷٪)	۱۶۰۰ (۳/۶٪)	۱۱۰۰ (۲/۴٪)	۵۸۰ (۱/۲٪)	۵۷ -	۲/۲٪
کل بخش‌های اشاره شده در بالا	۱۰۴/۹٪	۸۴/۹٪	۶۳/۳٪	۴۰/۳٪	۲۱٪	-	۱۰۰

مأخذ: معاونت امور اقتصادی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم و هزینه خانوارهای کشور، مرداد ۱۳۸۶

* اعداد داخل پرانتز، معرف افزایش در نرخ تورم است.

۱. ابهام‌های ناشی از متدولوژی تحقیق و محاسبه

در بررسی‌های معاونت امور اقتصادی و دارایی تحت عنوان «برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم و هزینه خانوارهای کشور»، به لحاظ ابهام‌های ناشی از متدولوژی (الگو یا مدل) تحقیق و محاسبه، سبب می‌شود تا پذیرش یافته‌های کمی (نرخ‌های تورم) جای تعمق بیشتری را طلب کند. در گزارش مذکور تنها الگویی که به‌عنوان متدولوژی بررسی به آن اشاره شده، جدول داده - ستانده است و حتی در مورد همین جدول نیز به روشنی تصریح نشده است که از کدام مبانی محاسباتی استفاده شده است؟

برای توضیح بیشتر، اشاره می‌شود که:

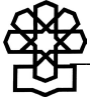
۱-۱. برای محاسبه آثار تورمی ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی، صرفاً استفاده از جدول داده - ستانده کافی نیست، بلکه مجموعه‌ای از الگوهای زیر به‌صورت «یک بسته» باید مورد استفاده قرار گیرد:

الف) جدول I-O

ب) الگوی تعادل عمومی GE

ج) ضریب همبستگی شاخص‌های قیمت

۱-۲. در عین حال، زمانی که جدول I-O محاسبه می‌شود، باید مشخص شود که مبانی محاسبات بر چه روشی استوار است، زیرا جدول داده - ستانده به‌طور کلی به‌صورت‌های مختلف تهیه می‌شود که عبارتند از:

- جدول کالا در کالا،

- جدول کالا در بخش،

- جدول بخش در بخش.

و از این جهت باید ماتریس مورد استفاده به‌گونه‌ای باشد که از یک طرف بیانگر «عرضه کل برای هر کالا» (حاصل جمع اجزای ستون) و از طرف دیگر بیانگر «تقاضای کل برای هر کالا» (حاصل جمع اجزای ماتریس به‌صورت سطری) است.

همچنین مطابق رابطه زیر، ماتریس سهم هزینه‌ای هر یک از حامل‌های انرژی در بسته مصرفی انرژی چهار بخش عمده اقتصاد (صنعت، حمل‌ونقل، کشاورزی و خدمات) با نماد S_1^4 و سهم هر حامل در سبد مصرفی انرژی (برق، بنزین، گازوئیل، نفت کوره، نفت سفید، گاز مایع، گاز طبیعی و ...) با نماد C_1^8 که در مجموع با نماد a نشان داده می‌شوند. به این ترتیب سطرهای ماتریس، همان بخش‌های اقتصادی و هر یک از حامل‌ها (بنزین، گازوئیل، برق و ...) نیز ستون‌های آن در سبد هزینه انرژی هستند. حاصل ضرب ماتریس مذکور در بردار شاخص بهای حامل‌های انرژی (P)، تغییرات شاخص قیمت انرژی در هر بخش نسبت به قیمت‌های پایه را نشان می‌دهد.

$$\begin{bmatrix} a_{11} & a_{12} & \dots & a_{18} \\ a_{21} & a_{22} & \dots & a_{28} \\ a_{31} & a_{32} & \dots & a_{38} \\ a_{41} & a_{42} & \dots & a_{48} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} P_1 \\ P_2 \\ P_3 \\ P_4 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} EP_1 \\ EP_2 \\ EP_3 \\ EP_4 \end{bmatrix}$$

$$[\sum S_1^4 C_1^8] \times P_1^4 = EP_1^4$$

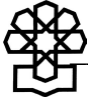
در فاز بعدی، پس از محاسبه شاخص بهای انرژی برای هر یک از بخش‌های اقتصادی، شاخص بهای تولید محاسبه می‌شود که مجموعه حاصلضرب شاخص بهای هر یک از نهاده‌های مصرفی (نهاده مصرفی انرژی، نهاده مصرفی نیروی کار، نهاده مصرفی سرمایه) در سهم هزینه‌ای نهاده‌های تولید محاسبه می‌شود. در اینجا نیز سطرهای ماتریس، هر یک از بخش‌های اقتصاد (صنعت، کشاورزی، حمل‌ونقل و خدمات) و ستون‌های آن نیز سه نهاده مصرفی فوق‌الذکر است. طبعاً ماتریس دوم شاخص بهای نهاده‌های انرژی (EP)، سرمایه (KP) و کار (LP) را برای چهار بخش اقتصادی مورد محاسبه قرار می‌دهد.^۱

$$\begin{bmatrix} B_{11} & B_{12} & \dots & B_{13} \\ B_{21} & B_{22} & \dots & B_{23} \\ B_{31} & B_{32} & \dots & B_{33} \end{bmatrix} \times \begin{bmatrix} EP_1 & EP_2 & EP_3 & EP_4 \\ LP_1 & LP_2 & LP_3 & LP_4 \\ KP_1 & KP_2 & KP_3 & KP_4 \end{bmatrix} \begin{matrix} PP_1 \\ PP_2 \\ PP_3 \\ PP_4 \end{matrix}$$

پس از این مرحله سهم هر یک از بخش‌های اقتصادی در ساختار کل تولید ناخالص داخلی در تعامل با شاخص بهای تولید انرژی محاسبه می‌شود.

اما نکته مهم در فاز بعدی محاسبه آن است که تا این مرحله از محاسبات، تغییر بهای نیروی کار و سرمایه را ثابت و بدون تغییر فرض کرده بودیم. اما اینک این فرض، وجاهت منطقی ندارد، زیرا به لحاظ ارتباط متقابل و تنگاتنگ قیمت‌ها، قاعدتاً دارندگان نیروی کار و دارایی‌های سرمایه‌ای، متعاقب تغییرات به‌دست آمده در

۱. رجوع شود به: متدولوژی مورد استفاده برای محاسبه بار تورم‌زایی ناشی از افزایش قیمت بنزین، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، شماره مسلسل ۷۶۹۶ بهمن ماه ۱۳۸۴.

شاخص بهای کل تولید (ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی)، قیمت‌های آنچه را که صاحب هستند تغییر خواهند داد و به این ترتیب افزایش قیمت‌ها، کُل فعالیت‌های ساختار تولید ناخالص داخلی را اثرپذیر می‌سازد. برای مثال با افزایش قیمت بنزین یا گازوئیل، شاخص قیمت‌های حمل‌ونقل دچار تغییرات عمده‌ای می‌شود، متعاقباً هزینه حمل‌ونقل کالاهای ساختمانی (سیمان، آجر، تیرآهن و ...) سایر تأسیسات ساختمانی افزایش می‌یابد که لاجرم، هزینه‌های ساختمان‌سازی در مفهوم عمومی (مثل ساخت خانه‌های مسکونی) و ساختمان‌سازی در مفهوم وسیع آن (مثل سدسازی، نیروگاه، راه‌سازی و ...) دچار اعوجاج قیمت‌ها می‌شود و لذا در این بخش از محاسبه، باید سهم کل دارندگان سرمایه و سهم نیروی انسانی شاغل در مشاغل بخش‌های غیردولتی از کل نیروی انسانی شاغل^۱ تعیین شده و آثار متقابل تغییرات به‌دست آمده در محاسبه PPI در تغییر قیمت‌های نیروی کار و سرمایه برای هر یک از بخش‌های چهارگانه اقتصاد (سپس شاخص بهای کل تولید) مجدداً محاسبه شود. به عبارت بهتر مراحل مربوط به محاسبات در مورد نیروی کار و سرمایه نیز مجدداً پیموده شود. محاسبات انجام شده^۲ نشان داده است که آثار غیرمستقیم افزایش قیمت‌ها در سطح کل اقتصاد (تمامی بخش‌های مرتبط با ۷۲ رشته فعالیت اقتصادی و زیرمجموعه آن‌ها) به مراتب بالاتر از افزایش‌های مستقیم است. آثار غیرمستقیم در میانگین وزنی خود حداقل ۱/۲ برابر بیش از آثار مستقیم است.

۱. آثار ترمیم حقوق و دستمزدها در مورد ۳,۵۰۰,۰۰۰ نفر نیروی انسانی شاغل در تمامی بخش‌های دولتی و نیز آثار آن در افزایش قیمت کالاهای یارانه‌ای و همچنین ترمیم قدرت خرید از دست رفته متجاوز ۱,۷۰۰,۰۰۰ نفر باننشسته قطعاً باید در بودجه کل کشور منعکس و آثار افزایش کسری بودجه نیز مورد محاسبه قرار گیرد.

۲. همان.

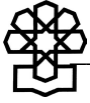
۲. ابهام‌های ناشی از بازتاب‌های تورمی افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر بودجه کل کشور

در مطالعات مربوط به عوارض و تبعات (هزینه - فایده) ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی، بی‌تردید آثار ناشی از چنین افزایشی باید بر نحوه عملکرد آن روی بودجه کل کشور پژوهش و اندازه‌گیری شود

آنچه مسلم است با افزایش قیمت حامل‌های انرژی، در بدو امر، درآمدهای دولت نیز افزایش می‌یابد، اما این افزایش‌ها، احتمالاً مصروف هزینه‌های مورد نیاز سیاست‌های جبرانی یا توسعه حمل‌ونقل عمومی و نظایر آن می‌شود، اما دولت به لحاظ آنکه خود یکی از بزرگ‌ترین مصرف‌کنندگان حامل‌های انرژی است، قطعاً هزینه‌های زیادی را باید برای تأمین کالاهایی که قیمت آن‌ها افزایش یافته است، مصروف کند و از طرف دیگر تورم ناشی از افزایش قیمت‌ها، هزینه‌های سرمایه‌گذاری دولتی را دچار تعدیل بها کرده و قاعدتاً بخش عمده‌ای از آن‌ها را نیمه‌کاره یا موقت‌ها خواهد کرد و در نتیجه نرخ بیکاری ناشی از متوقف شدن و یا نیمه‌کاره شدن طرح‌های عمرانی افزایش خواهد یافت.

مطالعات عمیق انجام شده در این‌باره مؤید آن است^۱ که میزان افزایش در هزینه‌ها، به مراتب بیش از میزان افزایش در درآمدها خواهد بود. ضمن آنکه در چرخه بعدی افزایش در خالص تراز واگذاری دارایی‌های مالی دولت در بودجه‌های

۱. برای وقوف تفصیلی از فعل و انفعالات ناشی از تغییرات درآمدی و هزینه‌ای دولت (در رابطه با افزایش قیمت حامل‌های انرژی) و در نهایت افزایش در خالص تراز واگذاری دارایی‌های مالی (کسری بودجه) رجوع کنید به: آثار تورمی افزایش قیمت بنزین براساس حکم ماده (۳) برنامه چهارم (قبل از اصلاح) مرکز پژوهش‌های مجلس، دفتر مطالعات اقتصادی، بهمن ۱۳۸۳.

سالیانه، سبب افزایش پایه پولی و رشد بیش‌تر حجم نقدینگی خواهد شد.

لذا در حلقه بعدی فاز ناشی از موج دوم تورم ناشی از رشد نقدینگی نیز ظاهر شده که با مجموعه تورم‌های اضافی ناشی از افزایش عمومی قیمت‌ها، دور تسلسل جدیدی را فراهم خواهد کرد. به‌عنوان مثال افزایش قیمت یک قلم حامل انرژی (مثل بنزین) از ۱۰۰۰ ریال به ۳۲۰۰ ریال سبب می‌شود تا در مقابل هر ۱۰۰ ریال درآمد، ۱۹۸ ریال هزینه ایجاد شود.

بنابراین، تا زمانی که آثار افزایش قیمت حامل‌های انرژی روی بودجه کل کشور مورد مطالعه قرار نگیرد، نرخ‌های تورمی اعلام شده در گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی، جای مطالعات بیش‌تری را طلب می‌کند. قطعاً تورم مورد انتظار فراتر از این ارقام اعلامی خواهند بود.

بخش دوم - بررسی نتایج یافته‌های گزارش وزارت امور اقتصادی

۱. ابهام در تعامل نرخ‌های تورم اعلام شده با یکدیگر

مطالعه در جدول ۱ این گزارش (که از جمع‌بندی گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی استخراج شده است) نشان‌دهنده آن است که نرخ‌های تورم اعلام شده در خود گزارش وزارتخانه مزبور نیز تعامل با یکدیگر قابلیت سازگاری و هم‌خوانی را ندارند.

برای مثال بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در بررسی‌های خود، سه حامل انرژی (بنزین با افزایش قیمت تا سطح ۳۳۰۰ ریال، نفت گاز ۳۶۸۲ ریال و نفت کوره را با افزایشی تا سقف ۲۲۳۴ ریال) مورد بررسی قرار داده تا آثار تورمی هم‌زمان

آن‌ها را محاسبه کند. برای مقایسه، مشابه همین اعداد را در گزارش وزارت امور اقتصادی انتخاب و تورم مورد انتظار را توسط هر دو دستگاه مورد مقایسه قرار می‌دهیم.

جدول ۲. مقایسه نرخ‌های تورم ناشی از افزایش قیمت سه حامل انرژی توسط دو دستگاه

(ریال)

حامل‌های هدف	بانک مرکزی ^(۱)	وزارت امور اقتصادی
بنزین	۳۳۰۰	۳۰۰۰
نفت گاز	۳۶۸۲	۳۶۰۰
نفت کوره	۲۲۳۴	۲۲۰۰
افزایش هزینه هم‌زمان هر سه حامل	٪۵۴/۶	٪۲۳/۳

مأخذ: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، گزارش شماره ۶۰۲۹/هـ مورخ ۱۳۸۴/۱۲/۲۸، صفحات ۱۰ و ۱۱.
 ۱. به طوری که ملاحظه می‌شود افزایش قیمت فقط سه حامل انرژی با سناریوهای قیمتی مشابه، نتایج بسیار مختلفی را (۵۴/۶ درصد در مقابل ۲۳/۳ درصد) نشان می‌دهد.

با کمی تعمق در جدول ۱ این گزارش، نتایج زیر حاصل می‌شود:

- نفت سفید چنانچه با افزایش قیمت در سناریوی پنجم، انتخاب شود، علی‌رغم آنکه فقط سهمی معادل ۷/۱ درصد کل یارانه‌ها را به خود اختصاص داده است، تورمی معادل ۱۰ درصد و بالاتر از تورم ۶/۶ درصدی افزایش قیمت برق در حالت پنجم را که سهم بالایی معادل ۲۶/۶ درصد از یارانه‌ها را داراست، ایجاد خواهد کرد.

- به همین ترتیب با انتخاب حالت پنجم برای افزایش قیمت، گاز مایع با دارا بودن ۲/۲ درصد سهم از کل یارانه‌ها، تورمی معادل ۵/۹ درصد و دو برابر تورم ۲/۷ درصدی نفت کوره که ۴/۴ درصد از سهم یارانه‌ها را در اختیار دارد، ایجاد خواهد کرد.

- چنانچه بنزین با افزایش قیمتی معادل ۳۰۰۰ ریال انتخاب شود، تورمی حدود ۸/۵ درصد و چنانچه نفت سفید با افزایش قیمتی حدود ۳۵۰۰ ریال انتخاب شود تورمی نزدیک به تورم بنزین (۷/۹ درصد) مورد انتظار خواهد بود و حال آنکه برد و قلمرو عملکرد این دو کالا بسیار با یکدیگر متفاوت است.

- وزارت امور اقتصادی و دارایی افزایش هم‌زمان ۸ قلم حامل‌های انرژی را (با انتخاب حالت دوم برای افزایش قیمت) دارای بار تورمی ۴۰/۳ درصد اعلام کرده‌اند و حال آنکه بانک مرکزی افزایش هم‌زمان سه قلم حامل انرژی را با قیمت‌هایی تقریباً مشابه با سناریوهای قیمتی وزارت امور اقتصادی و دارایی، دارای بار تورمی معادل ۵۴/۶ اعلام کرده است.

- برای گاز طبیعی در سناریوی سوم، پیش‌بینی شده است که افزایش قیمت از ۷۲۵ ریال به ۱۵۰۰ ریال (یعنی ۲ برابر افزایش قیمت) تورمی معادل ۲۲/۸ مورد انتظار خواهد بود و حال آنکه برای گازوئیل (که کالایی با برد اثرگذاری بیش‌تری است) با افزایش قیمتی از ۱۶۵ ریال به ۵۹۰۰ ریال (یعنی با ۳۵ برابر افزایش قیمت) تورمی کم‌تر و معادل ۲۱ درصد مورد انتظار خواهد بود. درحالی‌که همان‌گونه که اشاره شد اثرگذاری کالای حساسی مانند گازوئیل به مراتب بیش‌تر از گاز طبیعی است.

۲. ابهام در تداخل تورم‌های مورد انتظار حامل‌های انرژی در سبد انرژی

یکی از خطاهای متداول در محاسبه تورم مورد انتظار از افزایش قیمت حامل‌های انرژی به‌طور هم‌زمان و یکباره، آن است که کل کالاها (حامل‌ها) در یک سبد انرژی در یک زمان واحد محاسبه می‌شوند و حال آنکه در محاسبه افزایش قیمت به‌طور

هم‌زمان و یکباره، باید در هر بار محاسبه، یکی از کالاها (حامل‌ها) از سبد انرژی خارج شوند، زیرا هر حامل، در صورت افزایش قیمت، ضمن آنکه خودش به تنهایی دارای اثر تورمی است، اثر افزایش قیمت سایر حامل‌ها نیز بر روی آن منعکس می‌شود و لذا در محاسبه سبد انرژی، هر بار باید یکی از کالاها (حامل‌ها) از سبد خارج شوند، تا اختلاف بین تورم تکتک آن‌ها با هم‌زمان آن‌ها محاسبه شود.

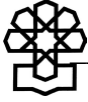
۳. ابهام در سطح تورم کلی مورد انتظار

در این تحقیق توضیح داده نشده است که آیا نرخ‌های اعلامی تورم مورد انتظار، علاوه بر نرخ تورم فعلی اعلام شده است یا برعکس، نرخ تورم انتظاری به استثنای نرخ تورم فعلی است. یا اینکه تغییرات در نرخ تورم است یعنی مثلاً ۲۰ درصد نرخ تورم بر آن اضافه می‌شود یا ۲۰ واحد درصد بر آن افزوده می‌شود؟

نتیجه‌گیری

گزارش وزارت امور اقتصادی و دارایی در زمینه «برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم» بار دیگر مؤید این مطلب است که نتایج تحقیقات انجام شده در زمینه اصلاح قیمت حامل‌های انرژی توسط دستگاه‌های گوناگون نمی‌تواند نتایج مشابهی را در اختیار تصمیم‌گیران قرار دهد.

علی‌رغم آنکه تاکنون مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، بانک مرکزی، بانک جهانی، وزارت بازرگانی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و اینک وزارت امور

اقتصادی و دارایی، مطالعاتی را در زمینه اصلاح قیمت یک یا برخی از حامل‌های انرژی ارائه داده‌اند، اما هیچ‌گاه، نتایج نه‌تنها یکسان، بلکه به‌نسبت مشابهی را هم در اختیار قرار نداده‌اند. برخی از علل عمده این امر عبارتند از:

(الف) استفاده از الگوهای مختلف برای محاسبه

(ب) انجام مطالعه در سال‌های مختلف

(ج) استفاده از نرخ‌های متفاوت پیشنهادی برای تعدیل قیمت‌ها

(د) تغییرات حاصله در قیمت حامل‌های انرژی براساس فوب خلیج فارس

(ه) استفاده از نرخ‌های ارز متفاوت در سال‌های مورد مطالعه

(و) نادیده گرفتن آثار تورمی ناشی از افزایش قیمت حامل‌های انرژی روی بودجه

کل کشور و بازتاب آن روی خالص تراز دارایی‌های مالی دولت

(ز) برخی از علل و عوامل دیگر

در جمع‌بندی نهایی می‌توان گفت، افزایش قیمت یک یا تمامی حامل‌های انرژی تا سطح قیمت‌های فوب خلیج فارس به‌طور هم‌زمان، دارای آثار تورمی اعم از مستقیم و غیرمستقیم به‌مراتب بالاتر از نرخ‌های تورمی اعلام شده وزارت امور اقتصادی و دارایی است و دلیل آن عدم انجام این تکنیک ظریف از طرف وزارت امور اقتصادی و دارایی است (که قبلاً هم اشاره شد) در هر بار محاسبه، یک قلم از حامل‌ها باید از سبد انرژی خارج و دوباره در سبد انرژی گذارده شود، به‌عنوان مثال، با افزایش قیمت گازوئیل (و یا افزایش قیمت گاز)، بهای برق قطعاً افزایش می‌یابد، پس در این حالت باید حامل برق (به‌عنوان یک حامل انرژی) از سبد انرژی خارج شده تا افزایش قیمت برق (ناشی از افزایش قیمت گازوئیل و یا گاز مورد مصرف نیروگاه‌ها) مورد ارزیابی قرار

گرفته و مجدداً حامل برق در سبد انرژی وارد شده در مرحله بعدی افزایش مستقیم قیمت خود برق باید مورد محاسبه قرار گیرد و همین‌طور در مورد سایر حامل‌ها به همین جهت است که آثار تورمی مستقیم و غیرمستقیم حاصله به مراتب بالاتر از نرخ‌های تورمی اعلام شده توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی خواهد بود.

شماره مسلسل: ۸۵۸۴

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: نگاهی به گزارش برآورد اثر افزایش قیمت حامل‌های انرژی بر نرخ تورم و هزینه خانوارهای کشور

Report Title: A general glance to a Case Study for Computation of Inflationary arise from Energize Products Price Administration and Its effects on Family Expenditures in IRAN

نام دفاتر: مطالعات اقتصادی و مطالعات زیربنایی
تهیه و تدوین: افشین حیدرپور (دفتر مطالعات اقتصادی)، ایرج مهرآزما (دفتر مطالعات زیربنایی)

ناظر علمی: بهروز تصدیقی

متقاضی: معاونت پژوهشی

ویراستار: —

واژه‌های کلیدی و معادل انگلیسی آن‌ها:

۱. کالاهای انرژی‌زا (Energize Products)
۲. تورم ناشی از بالایی قیمت (Mark-up Price Inflation)
۳. تورم مورد انتظار (Expected Inflation)

منابع و مآخذ تهیه گزارش: —

تاریخ انتشار: ۱۳۸۶/۷/۷